

ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ В УКРАЇНІ

Присяжнюк А. В.

У науковій статті розглядаються й аналізуються наукові погляди щодо визначення поняття та змісту об'єкта адміністративно-правового забезпечення перевезення пасажирів автомобільним транспортом в Україні.

Ключові слова: об'єкт адміністративно-правових відносин, адміністративно-правове забезпечення, адміністративно-правове регулювання, пасажирські перевезення автотранспортом.

В научной статье рассматриваются и анализируются научные взгляды относительно определения понятия и содержания объекта административно-правового обеспечения перевозки пассажиров автомобильным транспортом в Украине.

Ключевые слова: объект административно-правовых отношений, административно-правовое обеспечение, административно-правовое регулирование, пассажирские перевозки автотранспортом.

In the scientific article discusses and analyzes scientific views on the definition and content of administrative legal providing road passenger transport in Ukraine.

Keywords: object administrative legal relations, administrative and legal support, administrative regulation, passenger transport.

Серед теоретичних питань адміністративно-правового забезпечення у сфері перевезень пасажирів автомобільним транспортом важливе місце займає визначення його об'єкту.

Адміністративно-правове забезпечення в якості різновиду державного регулювання виступає механізмом імперативно-нормативного упорядкування організаційної діяльності суб'єктів та об'єктів управління та формування стійкого правового порядку їх функціонування шляхом застосування норм адміністративного права.

Адміністративно-правове забезпечення у сфері перевезень пасажирів автомобільним транспортом являє собою упорядковувачий, цілеспрямований вплив держави на суспільні відносини у сфері організації та здійснення пасажирських перевезень автомобільним транспортом, межі та сутність якого зумовлені його галузевим характером, та який полягає в організації ефективної діяльності підприємств, що надають послуги з автоперевезень пасажирів та їх багажу.

Неоднозначне розуміння адміністративно-правового забезпечення пасажирських перевезень автомобільним транспортом, у науковому обігу, породжує і неоднозначне тлумачення об'єкта адміністративно-правового регулювання цих відносин, що, на наш погляд, потребує свого наукового уточнення.

Питання стосовно поняття та змісту об'єкта адміністративно-правових відносин, у тому чи іншому вигляді, розглядалися у працях І.Л. Бачило, Ю.П. Битяка, С.В. Ківалова, Ю.М. Козлова, В.Я. Малиновського, М.І. Піскотіна, В.Й. Развадовського, А.Є. Рубана, О.С.

Фалатюка, Л.П. Юзькова та інших, але єдиної думки з цього приводу не вироблено

В науці адміністративного права об'єкт адміністративно-правового регулювання переважно розуміється як суспільство в цілому або його окремі складові чи сфери (галузі), на які здійснюється вплив суб'єкта регулювання. В контексті реформування загальних правових засад державного регулювання в Україні на сучасному етапі, серед питань, що актуалізуються, постає проблематика визначення автоперевезень як окремого об'єкта відповідного адміністративно-правового впливу, виділення його особливостей та формування правової бази існування.

Для визначення пасажирських перевезень автомобільним транспортом як окремого об'єкту адміністративно-правового забезпечення, перш за все, потрібно звернути увагу на етимологію самого поняття "об'єкт". Новий тлумачний словник української мови трактує це поняття як: 1) пізнавану дійсність, що існує поза свідомістю людини і незалежно від неї; 2) явище, предмет, на які спрямована певна діяльність, увага та ін.; 3) певна одиниця (споруда, підприємство, ділянка місцевості) господарського значення [1, с. 392].

В адміністративному праві вчені визначають об'єкт як те, заради чого виникають правовідносини. Так, Ю.П. Битяк вважає, що об'єктом адміністративно-правових відносин є поведінка учасників управлінських відносин (дії, утримання від дії). Це можуть бути речі, матеріальні цінності, продукти духовної творчості, особисті нематеріальні блага [2, с. 51]. С. В. Ківалов зазначає, що об'єктом адміністративних правовідносин є: поведінка, воля, свідомість, матеріальні цінності, нематеріальні блага та ін. [3, с. 66].

Ураховуючи ці та інші думки науковців, доцільним є розмежування понять "об'єкт адміністративно-правового забезпечення" і "об'єкт адміністративно-правового регулювання", оскільки адміністративно-правове забезпечення більш широке поняття, ніж адміністративно-правове регулювання, яке є його складовою, що надасть можливість сформулювати поняття об'єкта адміністративно-правового забезпечення у певній сфері.

Проблема визначення видів або рівнів об'єктів адміністративно-правового регулювання не отримала однозначного вирішення в науковій літературі. Ю.А. Тихомиров, наприклад, виділяє об'єкти-організації, які представлені організаціями, пов'язаними з виробництвом будь-якого продукту та органами держави. Крім того, в контексті розуміння об'єкта як кінцевого пункту регулюючого впливу, він виділяє такі його різновиди, як суспільство та його сфери (зокрема, економічна), галузі всередині кожної сфери, комплекси, регіони, адміністративно-територіальні одиниці, громади, низові об'єкти (підприємства). Ю.М. Козлов, відзначаючи таку характерну ознаку об'єкта, як його організаційно-ієрархічний характер, серед об'єктів виділяє: єдиний народногосподарський комплекс, сфери, галузі, міжгалузеві економічні комплекси,

підгалузі, виробничі ланки (підприємства, об'єднання), внутрішньовиробничі ланки [4, с. 72-73]. Л.П. Юзьков з урахуванням сформульованого ним поняття механізму державного регулювання вважає за необхідне виділяти організаційно-структурний та функціональний аспекти характеристики об'єктів. Організаційно-структурна характеристика об'єктів регулювання розкривається через систему організацій (підприємств, установ, їх об'єднань), яка має галузеву (міжгалузеву) основу диференціації та інтеграції (розподіл та об'єднання організацій по галузях, областях та сферах діяльності), а також територіальні рамки функціонування [5, с. 93]. Перевагу методологічного підходу щодо двохаспектного розуміння об'єктів державного регулювання (організаційно-структурного та функціонального) надають також Н. Р. Нижник та О.А. Машков [6, с. 260].

І.Л. Бачило стверджує, що керовані структури об'єднують комплексні об'єкти, галузеві керовані системи та первинні керовані об'єкти, наприклад, підприємства, які до того ж виступають також і в якості суб'єктів управління [7, с. 47]. М.І. Пискотін, розуміючи суспільство як загальний об'єкт державного регулювання, виділяє у ньому велику сукупність різноманітних конкретних об'єктів: людей, їх поведінку, територію, матеріальні та фінансові ресурси, техніку [8, с.216]. Деяко іншої думки, з цього питання, дотримується В.Я. Малиновський, який вважає, що безпосередніми об'єктами, на які справляє вплив той чи інший конкретний суб'єкт, є підпорядковані йому сектори (галузі) державного регулювання [9, с. 147].

Таку думку підтримує й В.Й. Развадовський. За його твердженням сутність державного управління транспортною системою полягає у наступному: об'єктом управління є транспортна система як складне, динамічне, соціальне явище; управління транспортною системою не можна розглядати у відриві від держави, її соціально-економічного розвитку; управління транспортною системою є особливою соціальною функцією, що виникає з потреб суспільства у безпечному переміщенні до місця призначення з найменшими витратами часу, супроводить його історію. Він відзначає, що державному управлінню транспортною системою притаманні певні властивості: здійснюється на основі закону; має активний, цілеспрямований характер; має загальносистемний характер, тобто управлінський вплив здійснюється на усі складові транспортної системи; має організуючий характер; виражається у правових і організаційних формах; захищає право власності; для управління структурними змінами у сфері діяльності транспорту використовує як прямі адміністративні так і непрямі економічні методи; суб'єкти державного управління у межах компетенції контролюють діяльність суб'єктів господарювання недержавної форми власності у транспортній сфері; забезпечує безпеку переміщення у сфері діяльності транспортної системи. У сфері державного управління транспортною системою діють внутрішньо системні та зовнішньо системні відносини [10, с.16-17].

На наш погляд, можна погодитися з точкою зору В.Й. Развадовського, що за функціональним підходом об'єктом адміністративно-правового забезпечення (організаційного та правового) у транспортній сфері є люди, відносини між якими здійснюються у сфері діяльності транспортної системи. Об'єкти транспортної системи, які потребують свого адміністративно-правового регулювання, можна структурувати за такими ознаками: територіальний (загальнодержавний,

обласний, районний, місцевий - сільській, селищний); певний вид транспортних засобів, шляхом використання яких задовольняється інтерес у переміщеннях; форма власності (приватний, державний, колективний, комунальний); призначення (загального користування, відомчий, шляхи сполучення загального користування); особливості правового регулювання (транспортні засоби, транспортна інфраструктура, транспортні послуги, учасники руху транспортних засобів та ін.).

У межах кожної з виділених підсистем можна виділити окремі елементи: підприємства, шляхи сполучення, засоби перевезення, вокзали, землі транспорту та споруди, інфраструктура забезпечення тощо [10, с.18].

Викладене дає підстави зробити висновок про те, що об'єктами адміністративно-правового забезпечення у сфері автомобільних пасажирських перевезень доцільно вважати окремі галузі соціального життя зокрема, транспорт взагалі, автомобільний транспорт і сферу пасажирських перевезень як підгалузь автомобільного транспорту, діяльність якої забезпечується за допомогою норм адміністративного права. Тому цілком обґрунтовано можна вважати, що перевезення пасажирів автомобільним транспортом виступає специфічним об'єктом адміністративно-правового забезпечення, який має визначальне значення для розвитку автотранспортної системи, економіки, надання послуг та формування соціально-орієнтованої держави.

Література:

1. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. / уклад. В. Яременко, О. Сліпущко. - К.: Аконті, 1998. - Т. 3 : Обє-Роб. - 1998. - 927 с.
2. Административное право Украины. -2-е изд., перераб. и доп. [Учебник для студентов высш. учеб. заведений юрид. спец./ Ю.П. Битяк, В.В. Богуцкий, В.Н. Гарашук и др.]; Под ред. проф. Ю.П.Битяка. - Харьков: Право, 2003.-576 с.
3. Адміністративне право України. Підручник/ За заг. ред. академіка С.В. Ківалова. - Одеса: Юрид. літ., 2003.-896с.- С.783.
4. Козлов Ю.М., Фролов Е.С. Научная организация управления и право./ Ю.М.Козлов, Е.С. Фролов - М.: Московский университет, 1986. - 245с.
5. Юзьков Л.П. Государственное управление в политической системе развитого социализма / Л.П. Юзьков - К., 1984.-156с.
6. Нижник Н.Р., Машков О.А. Системний підхід в організації державного управління: Навч. посіб. / Н.Р. Нижник, О.А. Машков - К.: УАДУ, 1998.
7. Бачило І.Л. Функции органов управления (правовые проблемы оформления и реализации). / И.Л. Бачило - М.: Юрид. лит., 1976. - 200 с.
8. Пискотин М.И. Советское бюджетное право: учебник./ М.И. Пискотин- М., 1971. - 457 с.
9. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика. Навч. посіб./ В.Я. Малиновський. - К.: Атіка, 2003. - 260 с.
10. Развадовський В.Й. Державне регулювання транспортної системи України (адміністративно-правові проблеми та шляхи їх розв'язання): Автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Развадовський Віктор Йосипович. - Х.: 2004. - 37 с.

Присяжнюк А.В.

здобувач ОДУВС

Надійшла до редакції: 09.11.2015

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**